

עין משפט
גין מצוה

א מ"י פיה הלכות
לספורי מנחה ל' סאת
בין שם שיעו
א ב"ר ר' יוחנן
ה' ו' חתם שיעו של
ז ב ד ה מ"י פיה הלכות
משה הקדש הלכה
ה' די
ג ו מ"י פיה הלכות
ה' ו' ו' ס' ו' חתם
ה' ו' חתם שיעו של
ה' ו' חתם שיעו של
ה' ו' חתם שיעו של
ה' ו' חתם שיעו של
ה' ו' חתם שיעו של
ה' ו' חתם שיעו של

גה:

הניזקין פרק חמישי גיטין

מסורת הש"ס

א ב ביק סו: (על:)
ג (נכנסים כ' מר: נל:)
ד (ימות: כ' מר: ע:)
ה (מ: מר: ט: ז' מ: מ:)
ו (מ: מר: ט: ז' מ: מ:)
ז (מ: מר: ט: ז' מ: מ:)
ח (מ: מר: ט: ז' מ: מ:)
ט (מ: מר: ט: ז' מ: מ:)

שלא יאמרו מובה אוכל גזילות. וא"ת וכו' יש כח ביד חכמים לנקוד דבר מן ההורה בקום עשה דמן ההורה אין לרך להביא קרנן אחר וי"ל לדווקא נודעה קודם וזיקה אינה מכפרת אבל לאחר וזיקה שכבר נתכפר לא הלכותיה להביא אחרת: כ"י היכי דלחייב ע"ה. פי' כשנודעה דקנסיה רבנן וקשה דמי לא עסקינן אדלתי' שפטת אחר בחוץ דמיך אלף כיון דלא נודעה לרבים אוקמיה בנשותיה שלא יחו כהנים עכ"ם וממילא ממידי השומע בחוץ: לגיזירותיה ודלדתייה. וא"ת אפי' קודם הקדש הן שלו דהא תנן (ב"ק דף נ:): גזל פרה מעוברת וילדה ורמל טעונה וגוזה משלם דמי פרה העומדת לילד ודמי רמל העומדת לילד ואם נטערה אללו משלם כשעת הגזלה וי"ל דנפקא מינה לר"מ דלארס ההם בנמרס משלם אותה ולא גיזומיה ואם ולדומיה משום דקנסו גזלן ואפי"ג דשערי קונה הכה מ"מ בשעת הקדש אוקמיה ברשותיה ולא קנסו ולרבי יהודה דלאמר גזילה חחרת בעיניה לרוב זכר דלאמר אליניה שבה שאל גבי הגזילה דנגול הוי הכה דלאוקמיה ברשותיה דגזלן הוי אבל לרוב פסח דלאמר אליניה דהוי דגזלן לא נפקא מינה מרי' ולרבי שמעון דלארס ההם לנחמה שלש ולרבי הכה הוי הכל שלו אלזן לרוב זכר דלארס לר"ש כוליה דגזלן לא נפקא מינה מרי' והי' הכה נחמא דלאוקמיה ברשותיה: ברשויה המלחמה. ברשויה מלחמה גזלשניה גזרו גזיה על יהודה לפי שמשורת נידם מתנוסס סהודה הרג עשו דמכני (ברש"י מ"ט) ידן דעורף לכנין ומיכא נמי כספרי דיו רכ לו בשעה שברג את עשו ובסוף פ"ק דטוטה (דף יג.) דלארס חושים כן דן שקל קולפס וממיה לרביה דעשו וממנו עליה ונפלו לרביה דעשך שמה לא ענת גזומה הכאה עבד שמעון עליו יהודה והכנו:

מסרף רש"י

גב והקדושי כ"י משלם
תשומי כפלי. לנפול
ואינו משלם תשלומי
ארבעה וחמשה. דל' כ"י
טוב דהקדש טעם, ויעשו
אמר חתומים שלם עשם
לרבו ולא להקדש. ומין
דמתיבות מתפל' מן אל חמידי
טעניה ומרבה דמשתמי
לרבעה ונפול דלארס רחמתי
ול' חמש ודלדתייה אלף
דמלת כפל מתיבה חו' ליה
שלם ודלדתייה (ב"ר סו:).
המנו בשמו חכא

תוספות ר"ד (המשר)

קורמין לכל ארס' הי' היישיב
כ"י ונמנו שאם שהיה
לפי סקריקין י"ב חודש כל
הקודם ליקח (ובת' גותן
לבעלי רביע פי' סקריקין
רבי' אפי' שאינם שרת
ישראל וישראל אומר לו שר
קודק והגנבין מפני שהיו
ירא שלא יתנוג ובהויג
מלחמת טיטוס שהיה בארץ
יהודה לא היה סקריקין
אבל מהרוגי מלחמה ואילך
יש בה סקריקין. וקשה
מאי קאמר השתא בהרוגי
מלחמה לא היה סקריקין
ומהרוגי מלחמה ואילך י
בה סקריקין והיה יותר גדול
היה כעת הרוגי מלחמה
מה שהיה לאחר מכן
אמר רב יהודה שלא ידו
בה דין סקריקין דאמר רב
יופי' שלש גזירות גדול
גזירות קמייתא כל דלא
קטיל גזיליה אמציעתא כל
דקטיל גזל' ליה די דיו
בהרייתא כל דקטיל גזיליה קשה
הלכך קמייתא ומציעתא כיון
דקטיליה מיתתא אבא אונסייה
בזר ומקמי בהרייתא מימר
אמר האידנא לישקיל לדיחן
התנעו ליה לרנני פי' וי' חזר
סקריקין הוא שאם קנה
ישראל מר א"י האנס שהוא
הסקריקין אין מקחו קיים
שבכל שעה יביל ליה
ישראל בעל הדינה ומצייה
מירו ואמר לו להם גזית
השדה שלי שאני הייתי עבד
להביע את הא"י בידן
ההרוגי מלחמה לא היה
זה הדין נוהג דאבא אונסייה
דמיפטי' דלא ליקטיליה גמי
ומקמי ליה בכל כל דלהלך
ישראל שקה ממנו קניתי
קנין אבל מהרוגי מלחמה
ואילך אינו מקנה לו בכל כל
וישראל הקונה חסד' יש לו
דין סקריקין שיבאו הבעלים
ויזיבוהו מירו ואם לקח מן
הסקריקין חזרו ולקח מב"ה
מקחו ככל שהוא אומר לו
מחמת פחד הערב כוכבים
הקניתי לו ולא בכל כל אבל
אם לקח התחלה מב"ה חזרו
ולקח מן הסקריקין מקחו
קים. כ"י בהשגחה לה ה'ה
תחילה בכל כל הקנה לו יכן
נמי אם קנה מן האיש חזרו
ולקח מן האשה כ"י שלא
חבא ותשרף שמתו בחברותה
מקחו ככל שחולק לומר
נתת רח עשיית' לבעלי ולא
הקניתי לך בכל כל אבל אם
לקח תחילה מן האשה חזרו
ולקח מן האיש מקחו קיים
זו הייתה משנת ראשונה דמי
מקחו ככל הבעלים ומצייה
השדה מירו אבל כ"י של

ואם עשם אמרו נודעה אינה מכפרת. דקדמי ממתינין שלא נודעה מכפרת ה'ה נודעה אינה מכפרת כלומר אינה קריבה: פי' והקדמי מעשה. דאיכא ארכלת כהנים: דכליל ה'ה. ואמרי מובה אוכל גזילות: איפכא מיבעי ליה. ועל חטאת הגזולה שנודעה לרבים שאינה מכפרת מפני תקנת המונח: משלם פשלומי כפל. דלשננה וחלין הוא: ואינו משלם פשלומי ארבעה וחמשה. דכי טעמ' ומכר הקדש הוא ויין פשלומי כפל ופשלומי ארבעה וחמשה נהנין כהקדש כדילפינן בההכח (ב"מ דף ט'): כחוק. אי שטט בחוק עונש כרת: כרס מאי עבדינסי. דכנלמ' לא ענין פשלומי ארבעה וחמשה לא קשיא לן דאיכא לתימר דכי אמר יאוש כדי לא קשי לענין הקרבה קאלמר ולא ענין הקדש קאלמר אלף כרת אי מדאורייתא לא חוי' להקרבה הא קיימא לן (נכנסים דף ק"ג.) הראו' לפתח אהל מועד שכיבין עליו בחון מדי אחרינה לא: כרס עש' דכריס' כאלו. כרת דלדתייה' כדמפרס ואיל': אוקוסו רבנן. ברשות גבז אלס הקדישה שיואל עליה הקדש נגזר ושיממי כרת אלס ישמטנה בחון כי היכי דלאוקמיה ברשותיה לענין כפרה והקדש הול דקנסויה והפקד ג' דלפקר הול וקדשה: לגיוסיה וולדוסיה. דלפני הקדש אי אמרת משעת גבזה קיימא ברשותיה גיזומיה דדייה הול ואינו משלם אלף דמי פרה העומדת לילד ולא דמי פרה וולדה: מתנ' לא סיה סקריקין כיבוס. סקריקין עובד נוככים רוחא שנתן לו ישראל קרקע כדכיון נפשו ואומר לו שר קרקע זו ולא נפשו ומצינו: כהרוגי המלחמה. מלחמת טיטוס שהיתה גיזומיה וגיזומי' פריך מתי' קאלמר: מקסו בעל. דלארס' מיראה עבד אי נמי השני טעם לי' הולשונן קשה ליה שטר': לקח מן פלוס. קרקע המיוסדת למוכבית אשמו או שמכרוב כחכומה לא הכניסוה לו עום כחכומה וכל שכן שאר נכוסיה דלי' על עבדה ליה אמר לה עיניך נתת בגרושין וגיממה הכי מוקמינן ליה ב"ר צ"ב (ז:). מקסו בעל. דלארסה נתת רוח עשיית' לבעלי: נוסן לבעלים רביע. ששיערו דסקריקין מחיל גבי ריבעא: גב' לא דנו דין סקריקין. כהרוגי המלחמה דקני לגמי' והולקת ממנו מקחו קיים אלז מהרוגי המלחמה וחילן הולקת: ממנו יש לו דין המכוסר כחכומיה: דלמר רכי אפי' שלש גזרות גור. טיטוס כפולומס שנו: כל דלא קטיל. הלכך אגב אונסייה פי' אלז על קרקע זו והנימני אקנייה ניהליה בלג שלם וקיימא לן תלאו חזין וצנייה וצנייה (ב"ר דף ט'): מספר. דולג לרלות הנוגד שלא תתרגע תקלה נכך אלס אעשה זאת: קשה דריסקס. דופן של מרכנת נשים שקודין ריעוט'א ללשון אשכנז והוא כעין עגלה (וחלין) דלמרעין צלותו זאת נטי (וחלין) דף ע"ט.) כ"י מעילית כעין חכמייה כריס' קמלא אלו יתבי' דרמתי' סס עני יהודים: דרמתי' קמלא. איהוניה סיה שמו קמלא: א"ל

אחרים תנו ואמרו שהולקת מן הסקריקין נותן לבעלים רביעי ומקחו קיים דל' סקריקין רבעא מחיל גביה ויהיב ההוא רבעא לבעלים ומקחו קיים וק"ל איתיה הוא זה כשאין כ"י הבעלים שנותן ליקח ולחין דמי השדה שיהיו הולקת סקריקין אבל אם יש בידן מיתות ליקח הם קודמין לכל אבא אבל מיריה בתום אין ויכילן להוציא מידן כסו כהרוגי מלחמה כ"י שמתו להם חומים נשנו לסקריקין ור' הושיב כ"י ונמנו ובמרו שאם שהיה שדה לפני הסקריקין י"ב חודש כל הקודם ליקח מהסקריקין וזה נותן לבעלים הרביע שוללו לו ואינו יכול להוציא השדה מירו אפילו בדמים שקח סקריקין וכו':

ואם טעם אמרו נודעה אינה מכפרת שלא יאמרו מובה אוכל גזילות בשלמא לעולא היינו דקתיי חמאת אלף לרבי יהודה מאי אריא חמאת אפי' עולה גמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא עולה דכליל היא אלף אפי' חמאת נמי דחלב ודם הוא דסליק לגבי מובה ואידך כהנים אכלי ליה אפי' הכי גזור שלא יאמרו מובה אוכל גזילות תנן על חמאת הגזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת מפני תיקון המונח בשלמא לעולא ינחא אלף לרבי יהודה איפכא מיבעי ליה הכי נמי קאמר לא נודעה מכפרת נודעה אינה מכפרת מפני תיקון המונח מתיב רבא ב"ה גבז והקדיש ואחר כך מבה ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה ותני עלה בהרוץ כרי לא קני כרת מאי עבדתייה אמר רב שיובי כרת מדבריהם אחיכו עליה כרת מדבריהם מ' איכא אמר להו רבא יגברא רבה אמר מילחא אתה לתחוב עלה כרת ששל די דברייה באתה לו 'אוקמיה רבנן ברשוטיה כי היכי דלחייב עלה אמר רבא הא וודאי קא מיבעיא לי כי אוקמיה רבנן ברשוטיה משעת גבזה או משעת הקדישה למאי נפקא מינה לגיזומיה וולדוטיה מאי הדר אמר רבא מסתברא 'משעת הקדישה סקריקין ביהודה כהרוגי מלחמה מהרוגי המלחמה ואילך יש בה סקריקין כיצד ילקח מסיקריקין וחזרו ולקח מבעל הבית מקחו ככל מבעל הבית חזרו ולקח מסיקריקין מקחו קיים י"ל לקח מן האיש חזרו ולקח מן האשה מקחו ככל מן האשה חזרו ולקח מן האיש מקחו קיים זו משנה ראשונה ב"ד של אחרים אמרו 'הולקת מסיקריקין נותן לבעלים רביע איתיה בזה שמוין בידן ליקח אבל יש בידן ליקח מן קודמיה לכל אדם רבי הושיב בית דין ונמנו 'שאם שהיתה בפני סקריקין שנים עשר חדש כל הקודם ליקח וזה אבל נותן לבעלים רביע: גב' השתא כהרוגי המלחמה לא היה בה סקריקין מהרוגי מלחמה ואילך יש בה סקריקין אמר רב יהודה לא דנו בה דין סקריקין קאמר דאמר רבי אסי ג' גזירות גזרו גזרות קמייתא כל דלא קטיל ליקמלוהו מציעתא רב דקטילי ליתיה ארבע וזוי בתרייתא כל דקטיל ליקמלוהו הלכך קמייתא ומציעתא כיון דקטילי אגב אונסייה גמר ומוקמי בתרייתא אמרי האידנא לישקול למחר תבענא ליה ברנא: אמר רבי יוחנן מאי דכתיב 'אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לכו יפול ברעה' * אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא אישקא 'יריפסק חרוב ביתר אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים דההוא גברא דרחמיה קמצא ובעל דבכיה בר קמצא עבד סעודתא אמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי קמצא אול אייתי ליה בר קמצא אתא אשכחיה דההו יתיב ובסר ליה מכדי ההוא גברא בעל דבבא דההוא גברא הוא מאי בעית אמר ליה פוק אמר ליה הואיל ואתא שבקן ויהיבנא לך דמי מה דאכלנא ושתינא אביר

תורה אור השלם
א. אשרי אדם מפחד תמיד
ומקשה לכו יפול ברעה:
משלם כ"י די

גליון הש"ס

נ"ס 'אקמצא ובר קמצא.
אמרייה לילקח אתרנגולת
משעת שיהי איתיה וכן
מסרפן ל"ד ע"ג חתם
ה' יתב רשע זה שקח
קן ממיליה וכו' ויפיל לקחן
דן ס' ע"ג יע"ש 'חספ'
ד"ה ומתי:

הנהרות מהר"ב

רשעבור
בתנ"ך א' לא הי' סקריקין
וכי' אלף ל' ב' דין ליקח ס'.

ענין רש"י

ירושלמיא. מוכבז.

תוספות ר"ד

דאורייתא פי' אבל כטענה
לא נורי' דאפי' אי אכלה קנין
אוכל ונבולת הוא ובכוננה
נמי ליקח ליתנו שמה
איכל קנין בנבולה קדישה
קנין אפי' כלום שלא קניתי
כחכמי קודמין לקחן אבל
קדישה חזי' מן קודשין
מדינכך כדאמרינן פירוש ח'ה
ועל המריש וכו' פי' קורה
גזולה ונבון שלא עשה
על שום שינוי משנה היא
בנא ככירתי כאשר הוא
שלא קנאה כשינוי מעשה
שאילו עשה בה שינוי מעשה
מדאורייתא קנאה ואין לו
עליו אלף טיטוס: תיר גזל
הריש ונבוא בבירה כשי'א
קניקטו אמר כל הבירה כולה
מחויבי מריש לבעליה ובי'א
אין לו אלא דמי מריש
מפני חקן השכבים: ועל
שמאת הגזולה וכו'. אמר
גזלנו רבד תורה כין נודעה
כין לא נודעה אינה מכפרת
ש"ס יאוש כ"י לא קני
יקרס פסול הוא ולא קרינא
בה חילין וחילין כעורה
הוא ומפני מה אמרו לא
נודעה מכפרת שלא ידו
הרבים עבבים שאכלו וחילין
שנחשבו כעורה ויבנו
נשעו עבדוה ונפלא מובה
ככל וכו' ק' היאק חתמו כ"י
לעבור דבר תורה ולפטר את
ז: חמאתה שהיא מחייבת
דין תורה. האמת באשה
ה' שם ואל עשה שאר
יל מיעקר הוא. ודמי יהודה
אמר וכו' תורה כין נודעה
כין לא נודעה מכפרת מיט
יאוש כ"י קני וספסי מה אמרו
נודעה אינה מכפרת נודה